

สรุปผลการประชุมหารือ
การดำเนินงานด้านการเกษตรและสหกรณ์
ร่วมกับคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภาผู้แทนราษฎร
เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๔ เวลา ๑๐.๐๐ น.

ณ ห้องประชุมธารทิพย์ อาคาร ๙๙ ปี หม่อมหลวงชูชาติ กำภู กรมชลประทาน สามเสน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีการประชุมหารือการดำเนินงานด้านการเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับ คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภาผู้แทนราษฎร โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ) เป็นประธาน ผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายวิษณุ เครืองาม) รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นางสาวปิยะรัชต์ ดิยะไพรัช) ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผู้บริหารหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประธานคณะกรรมการ รองประธานคณะกรรมการ กรรมการ และฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภาผู้แทนราษฎร สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กล่าวต้อนรับคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภาผู้แทนราษฎร พร้อมทั้งแสดงความยินดีที่ได้มีโอกาสร่วมประชุมหารือในครั้งนี้ โดยเห็นว่าการประชุมดังกล่าวเป็นเวทีสำคัญในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานด้านการเกษตรให้เป็นไปอย่างสอดคล้องและเกิดการบูรณาการร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พร้อมนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับนโยบาย แผนงาน และผลการขับเคลื่อนภารกิจสำคัญ อาทิ การลดต้นทุนการผลิต การดูแลเสถียรภาพราคาสินค้าเกษตร การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ การพัฒนาภาคการเกษตร และการยกระดับรายได้ของเกษตรกรอย่างยั่งยืน ตลอดจนพร้อมรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภาผู้แทนราษฎร เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาและพัฒนาการดำเนินงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ต่อไป นอกจากนี้ ได้แสดงความเชื่อมั่นว่า การประชุมหารือในครั้งนี้ จะช่วยเสริมสร้างความร่วมมืออันดีระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร อันจะนำไปสู่การพัฒนาภาคการเกษตรและสหกรณ์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกรและประเทศชาติต่อไป

๒. ประธานคณะกรรมการ ได้กล่าวขอบคุณรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ คณะผู้บริหาร ข้าราชการเจ้าหน้าที่จากทุกหน่วยงานในสังกัดที่ให้การต้อนรับและเปิดโอกาสให้คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์เข้าร่วมประชุมหารือร่วมกันในครั้งนี้ พร้อมทั้งกล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการประชุมเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและการประสานงานระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารในการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคการเกษตรและสหกรณ์ของประเทศ รวมทั้งเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข้อคิดเห็น และแนวทางการดำเนินงานด้านการเกษตร ตลอดจนรับทราบนโยบายและทิศทางการดำเนินงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาภาคการเกษตร เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของเกษตรกรให้ดียิ่งขึ้น

๓. เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้นำเสนอภาพรวมการดำเนินงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดังนี้

๓.๑ วิสัยทัศน์และภารกิจของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีภารกิจในการดูแลเกษตรกรอย่างครบวงจรตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ ครอบคลุมการจัดการดิน น้ำ ที่ดิน การผลิต

การรวมกลุ่มเกษตรกร ไปจนถึงการตลาด โดยยึดหลัก “ตลาดนำการผลิต” ผ่านการบูรณาการความร่วมมือของทุกหน่วยงานในสังกัด เพื่อยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของเกษตรกรอย่างยั่งยืน

๓.๒ งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ - ๒๕๗๐ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้รับจัดสรรงบประมาณ จำนวน ๑๓๒,๙๘๘.๑๔๔๖ ล้านบาท ซึ่งส่วนใหญ่เป็นงบลงทุนด้านทรัพยากรน้ำ เนื่องจากน้ำเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญของภาคการเกษตรไทย สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๐ คณะรัฐมนตรีได้กำหนดกรอบวงเงินงบประมาณให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน ๑๒๒,๘๔๒.๒๓๘๑ ล้านบาท ลดลงจากปี ๒๕๖๙ ร้อยละ ๗.๕๘ อย่างไรก็ตาม บางภารกิจได้รับการจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้น เช่น กรมฝนหลวงและการบินเกษตร ซึ่งมีภารกิจสำคัญในการปฏิบัติการฝนหลวง เพื่อเตรียมความพร้อมรองรับสถานการณ์เอลนีโญในช่วงปลายปีถึงต้นปีหน้า รวมถึงสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร ได้รับงบประมาณด้านงานวิจัยและนวัตกรรม ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๓.๓ ประเด็นหารือเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการเกษตรและสหกรณ์

๑) นโยบายการบริหารจัดการภาคการเกษตรและสหกรณ์ แผนงานและการขับเคลื่อนภารกิจ โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดทิศทางการดำเนินงานผ่าน ๕ นโยบายหลัก และ ๖ เรื่องเร่งด่วน ดังนี้

(๑) ๕ นโยบายหลัก ได้แก่ **ด้านที่ ๑** ยกระดับการผลิตด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีชีวภาพ เทคโนโลยีดิจิทัล และปัญญาประดิษฐ์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต **ด้านที่ ๒** เพิ่มรายได้เกษตรกร โดยมุ่งสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตร เพื่อให้รายได้สมดุลกับภาระหนี้สินของเกษตรกร **ด้านที่ ๓** พัฒนาศักยภาพเกษตรกร โดยยกระดับความรู้และทักษะสมัยใหม่ เพื่อให้สามารถใช้เทคโนโลยีเพิ่มผลผลิตและรายได้ **ด้านที่ ๔** ตลาดนำการผลิต โดยขับเคลื่อนการผลิตตามความต้องการของตลาด การเจรจาการค้า และการขยายตลาดต่างประเทศ และ **ด้านที่ ๕** บริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งระบบอย่างยั่งยืน โดยเตรียมความพร้อมรองรับสถานการณ์เอลนีโญและความเสี่ยงด้านอุทกภัยอย่างเป็นระบบ

(๒) ๖ เรื่องเร่งด่วน ได้แก่ **เรื่องที่ ๑** มาตรการเพื่อรับมือสถานการณ์ตะวันออกกลาง โดยการจัดหาปัจจัยการผลิต โดยเฉพาะปุ๋ย และการอำนวยความสะดวกในการนำเข้าปัจจัยการผลิต **เรื่องที่ ๒** บริหารจัดการสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออก และการบริโภคภายในประเทศ โดยเร่งรัดการอนุญาตและอำนวยความสะดวกด้านโลจิสติกส์ **เรื่องที่ ๓** บริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร โดยการจัดการน้ำรองรับภัยแล้งและอุทกภัย **เรื่องที่ ๔** บริหารจัดการดินและที่ดิน โดยการปรับปรุงดินและที่ดิน ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอย่างเหมาะสมระหว่างปุ๋ยเคมีกับปุ๋ยอินทรีย์ **เรื่องที่ ๕** สร้าง Smart Farmer รุ่นใหม่ และ **เรื่องที่ ๖** แก้ปัญหา PM2.5

๒) แนวทางการแก้ไขปัญหาที่สำคัญในภาคการเกษตร

(๑) การลดต้นทุนปัจจัยการผลิตทางการเกษตร โดยเร่งจัดหาแหล่งปุ๋ยทางเลือก สนับสนุนการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ควบคู่กับปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ เพื่อลดการพึ่งพาปุ๋ยเคมีนำเข้า สนับสนุนการใช้เครื่องจักรกลร่วมกันเพื่อลดความสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยว ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเกษตรแม่นยำ (Precision Agriculture) และระบบดิจิทัล เพื่อบริหารจัดการปัจจัยการผลิตให้เหมาะสมกับพื้นที่ และส่งเสริมการเข้าถึงบริการเครื่องจักรกลการเกษตรผ่านผู้ให้บริการทางการเกษตร (ASP) เพื่อลดต้นทุนแรงงานและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

(๒) การแก้ไขปัญหาสินค้าเกษตรตกต่ำ โดยยึดหลักตลาดนำการผลิต พัฒนาระบบข้อมูลตลาด การพยากรณ์ผลผลิต และระบบเตือนภัยล่วงหน้า เพื่อป้องกันภาวะผลผลิตล้นตลาด สนับสนุน

การรวมกลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์ เพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองและลดการพึ่งพาพ่อค้าคนกลาง และส่งเสริมการแปรรูปและสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าเกษตร รวมถึงการขยายช่องทางการตลาดทั้งในและต่างประเทศ

(๓) การบริหารจัดการน้ำภาคการเกษตร โดยจัดทำแผนบริหารจัดการน้ำเชิงพื้นที่ให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุนและความต้องการใช้น้ำ พัฒนาและปรับปรุงแหล่งน้ำ ระบบชลประทาน และแหล่งกักเก็บน้ำในชุมชน พัฒนาระบบพยากรณ์และแจ้งเตือนภัยด้านน้ำ เพื่อบรรเทาผลกระทบภัยแล้งและอุทกภัย และส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์กรผู้ใช้น้ำและชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน

(๔) การบริหารจัดการข้าว โดยวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานข้าวไทยให้สามารถแข่งขันในตลาดโลก และสนับสนุนการแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากข้าวเพื่อเพิ่มมูลค่า และยกระดับข้าวไทยสู่ข้าวพรีเมียม

(๕) การผลิตสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออก โดยเจรจาเปิดตลาดและอำนวยความสะดวกทางการค้าทั้งด้านภาษีและมีใช้ภาษี เตรียมความพร้อมสำหรับการเข้าร่วม OECD เตรียมความพร้อมเข้าสู่มาตรฐานสากลด้านสิ่งแวดล้อม ยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตรให้สอดคล้องกับข้อกำหนดและมาตรฐานสากล ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูง สินค้าเกษตรปลอดภัย และสินค้าเกษตรคาร์บอนต่ำ พัฒนาระบบตรวจสอบย้อนกลับและระบบรับรองมาตรฐานตลอดห่วงโซ่อุปทาน และลดขั้นตอนเอกสารเพื่ออำนวยความสะดวก

๓) แนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับภาคการเกษตรและเพิ่มรายได้ โดยส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับแนวทางเศรษฐกิจสีเขียว ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรคาร์บอนต่ำ เช่น โครงการข้าวเปียกสลับแห้ง พัฒนาสหกรณ์และสถาบันเกษตรกรให้เข้มแข็งตลอดห่วงโซ่อุปทานเพื่อเป็นกลไกเพิ่มมูลค่าให้สินค้าเกษตร พร้อมสนับสนุนการวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรม อาทิ Big Data, AI และเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การตลาด และการบริหารจัดการภาคเกษตร ตลอดจนพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้มีศักยภาพในการแข่งขันและสร้างรายได้เพิ่มขึ้นอย่างยั่งยืน

๔) การกำหนดมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยจัดตั้งวอร์รูมติดตามต้นทุนปุ๋ย พลังงาน ภัยแล้ง สถานการณ์ราคา และฝุ่นละออง พร้อมดำเนินมาตรการบริหารความเสี่ยง โดยเฉพาะโครงการประกันภัยข้าว ซึ่งช่วยให้เกษตรกรได้รับเงินชดเชยเพื่อเพิ่มสภาพคล่องและรายได้เมื่อเกิดความเสียหาย สำหรับการดูแลสภาพคล่องและการแก้ไขปัญหาหนี้สิน รัฐบาลมีโครงการขนาดใหญ่ในการดูแลสภาพคล่องและแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกร โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์บูรณาการทำงานร่วมกับหน่วยงานด้านการคลังและกองทุนต่าง ๆ เพื่อปรับโครงสร้างหนี้และสร้างความยั่งยืนในระยะยาว

๔. คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภาผู้แทนราษฎร ได้สะท้อนปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการเกษตรจากหลายพื้นที่ทั่วประเทศ โดยมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

๔.๑ ด้านต้นทุนปัจจัยการผลิตทางการเกษตร พบว่า มีราคาสูงและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะปุ๋ยยูเรีย เมล็ดพันธุ์ข้าว และพลังงาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อเกษตรกรในหลายพื้นที่ อาทิ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดสระบุรี ประสบปัญหาราคापุ๋ยยูเรียสูงและขาดแคลน

๔.๒ ด้านการบริหารจัดการน้ำ พบว่า มีปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้ง และระบบชลประทานไม่มีประสิทธิภาพในหลายพื้นที่ อาทิ การพัฒนาระบบบริหารจัดการลุ่มน้ำชีในจังหวัดชัยภูมิ ปัญหาการส่งน้ำในโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาหนองหวาย จังหวัดขอนแก่น ปัญหาคลองชลประทานต้นเขินในจังหวัดเชียงราย รวมถึงความล่าช้าของโครงการปรับปรุงอ่างเก็บน้ำลำพอก จังหวัดสุรินทร์ นอกจากนี้ ยังมีข้อกังวลเกี่ยวกับโครงการ

จัดการน้ำเหนืออ่างเก็บน้ำลำตะคอง ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ตั้งแต่ต้นน้ำบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ถึงอ่างเก็บน้ำลำตะคอง โดยประชาชนในพื้นที่ที่มีความกังวลว่าการก่อสร้างโครงสร้างคอนกรีตบริเวณแหล่งน้ำพุทธธรรมชาติอาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและวิถีชีวิตของชุมชน จึงเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทบทวนแนวทางดำเนินโครงการตลอดแนวลำน้ำอย่างรอบด้าน เพื่อให้การพัฒนาแหล่งน้ำและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสามารถดำเนินควบคู่กันได้อย่างสมดุลและยั่งยืน

๔.๓ ด้านปัญหาราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ ได้สะท้อนว่าเกษตรกรในหลายพื้นที่ประสบปัญหาราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ ทั้งพืชผลทางการเกษตร สัตว์น้ำ และปศุสัตว์ โดยเฉพาะปัญหาราคาโค-กระบือตกต่ำอย่างต่อเนื่อง ความล่าช้าในการเปิดตลาดส่งออกโค-กระบือไปยังประเทศจีนและเวียดนาม รวมทั้งปัญหาการลักลอบนำเข้าสินค้าเกษตรผิดกฎหมายจากต่างประเทศและแนวชายแดน ซึ่งส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพราคาสินค้าเกษตรภายในประเทศ ทำให้เกษตรกรไม่สามารถจำหน่ายผลผลิตได้ในราคาที่ เป็นธรรม อีกทั้งมีการส่งเสริมการปลูกพืชหรือพันธุ์พืชบางชนิดโดยขาดการวางแผนตลาดรองรับที่ชัดเจน เช่น ข้าวพันธุ์หอมสยาม ส่งผลให้เกษตรกรได้รับความเดือดร้อนจากปัญหาการตลาดและราคาผลผลิตตกต่ำ

ทั้งนี้ คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้เสนอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เร่งแก้ไขปัญหาด้านทุนการผลิต พัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำและโครงสร้างพื้นฐานด้านชลประทานปราบปรามการลักลอบนำเข้าสินค้าเกษตรผิดกฎหมาย ยกระดับผลผลิตภาพการผลิตข้าว พัฒนาสหกรณ์การเกษตรให้เข้มแข็ง และส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรให้สอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่และความต้องการของตลาดเพื่อสร้างรายได้และความมั่นคงทางเศรษฐกิจแก่เกษตรกรอย่างยั่งยืน

๕. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กล่าวขอบคุณคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ได้สะท้อนปัญหาและข้อเสนอแนะจากพื้นที่ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายและการดำเนินงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พร้อมมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำข้อเสนอไปพิจารณาดำเนินการ ทั้งนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จะเร่งผลักดันมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณ โดยให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาราคาข้าว การยกระดับผลผลิตภาพการผลิตผ่านการวิจัยและพัฒนาพันธุ์ข้าว การลดต้นทุนการผลิตด้วยเทคโนโลยีและ AI การติดตามสถานการณ์ภัยและต้นทุนการผลิต ตลอดจนการปราบปรามการลักลอบนำเข้าสินค้าเกษตรผิดกฎหมาย เพื่อรักษาเสถียรภาพราคาสินค้าเกษตรในประเทศ โดยการดำเนินงานมุ่งผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรเป็นสำคัญ ควบคู่กับการดำเนินมาตรการทั้งระยะสั้นและระยะยาว ภายใต้แนวคิด “เกษตรนวัตกรรมเพื่อความยั่งยืนของเกษตรกรไทย” พร้อมกล่าวขอบคุณประธานและคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกท่านที่เข้าร่วมประชุมและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ก่อนปิดการประชุม

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร
๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๙